SVET EVROPSKE UNIJE

Bruselj, 24. junij 2013

11491/13

COHOM 133
COPS 250
PESC 774
FREMP 91

DOPIS

Pošiljatelj:	Svet
Datum:	24. junij 2013
Št.predh.dok.:	10963/13 COHOM 117 COPS 231 PESC 698 FREMP 83
Zadeva:	Smernice EU za spodbujanje in varstvo svobode veroizpovedi ali prepričanja

Svet je 24. junija 2013 sprejel Smernice EU za spodbujanje in varstvo svobode veroizpovedi ali prepričanja, ki so priložene temu dopisu.

Smernice EU
za spodbujanje in varstvo
svobode veroizpovedi ali prepričanja

I. Uvod

A. Razlogi za ukrepanje

1. Pravica do svobode misli, vesti, veroizpovedi ali prepričanja[1], ki jo krajše imenujemo pravica do svobode veroizpovedi ali prepričanja, je temeljna pravica vsakega človeka. Kot univerzalna človekova pravica zagotavlja spoštovanje raznolikosti, njeno neovirano uresničevanje pa neposredno prispeva k demokraciji, razvoju, pravni državi, miru in stabilnosti. Kršitve svobode veroizpovedi ali prepričanja lahko spodbudijo nestrpnost in so pogosto prvi znaki morebitnega nasilja in sporov.

2. Vsak ima pravico, da sam ali v skupnosti z drugimi javno ali zasebno izraža svojo veroizpoved ali prepričanje z bogoslužjem, verskimi in ritualnimi obredi in poučevanjem, brez strahu pred ustrahovanjem, diskriminacijo, nasiljem ali napadom. Zaščiteni bi morali biti tudi tisti, ki spremenijo ali opustijo svojo veroizpoved ali prepričanje, osebe z neteističnimi ali ateističnimi prepričanji, pa tudi tisti, ki ne pripadajo nobeni veroizpovedi ali prepričanju.

3. Kršitve ali zlorabe svobode veroizpovedi ali prepričanja, ki jih zagrešijo tako državni kot nedržavni akterji, so razširjene in kompleksne ter prizadenejo ljudi povsod po svetu, tudi v Evropi.

[1] Glej člen 18 Splošne deklaracije človekovih pravic in člen 18 Mednarodnega pakta o političnih in državljanskih pravicah (MPPDP).

B. Namen in področje uporabe

4. EU se pri pospeševanju in varstvu svobode veroizpovedi ali prepričanja opira na univerzalnost, nedeljivost, medsebojno povezanost in soodvisnost vseh človekovih pravic, tj. državljanskih, političnih, ekonomskih, socialnih ali kulturnih.

5. EU in njene države članice so v skladu z univerzalnimi in evropskimi standardi človekovih pravic[2] zavezane, da bodo znotraj svojih meja spoštovale, varovale in spodbujale svobodo veroizpovedi ali prepričanja.

6. S temi smernicami EU ponovno izraža odločenost, da bo v okviru svoje zunanje politike na področju človekovih pravic pospeševala svobodo veroizpovedi ali prepričanja kot pravico, ki jo lahko na podlagi načel enakosti, nediskriminacije in univerzalnosti uresničuje kdorkoli in kjerkoli. EU želi prek instrumentov zunanje politike preprečevati ter se pravočasno, dosledno in usklajeno odzivati na kršitve te pravice.

7. EU se pri tem osredotoča na pravico posameznika, da veruje ali ne, ter pravico, da vsak sam ali v skupnosti z drugimi prosto izraža svoja prepričanja. EU ne presoja veroizpovedi ali prepričanj posameznikov ali dejstva, da posameznik ne pripada nobeni veri ali prepričanju, temveč zgolj zagotavlja, da je mogoče pravico do verovanja ali neverovanja uveljavljati. Je nepristranska in se ne izreka za nobeno veroizpoved ali prepričanje.

8. Smernice pojasnjujejo mednarodne standarde človekovih pravic v zvezi s svobodo veroizpovedi ali prepričanja in so jasno politično vodilo za stike uradnikov institucij EU in držav članic s tretjimi državami ter mednarodnimi organizacijami in organizacijami civilne družbe. Uradnikom dajejo tudi praktične nasvete za preprečevanje kršitev svobode veroizpovedi ali prepričanja, analizo primerov kršitev in učinkovit odziv nanje, da bi v okviru zunanjega delovanja EU lahko pospeševali in varovali svobodo veroizpovedi ali prepričanja.

---

[2] Svoboda veroizpovedi ali prepričanja je v Evropi zaščitena zlasti s členom 9 Evropske konvencije o človekovih pravicah in členom 10 Listine EU o temeljnih pravicah. Za nepopoln seznam mednarodnih norm in standardov glej prilogo.

C. Opredelitev pojmov

9. Svoboda veroizpovedi ali prepričanja je zapisana v členu 18 Splošne deklaracije človekovih pravic ter členu 18 Mednarodnega pakta o političnih in državljanskih pravicah (MPDPP), ki bi ju bilo treba razlagati ob upoštevanju Splošne pripombe št. 22 Odbora ZN za človekove pravice.

Po mednarodnem pravu ima svoboda veroizpovedi ali prepričanja dva sestavna dela:

(a) svobodo imeti ali ne imeti ali sprejeti (tudi spremeniti) veroizpoved ali prepričanje po svoji izbiri ter

(b) svobodo izražati svojo veroizpoved ali prepričanje samostojno ali v skupnosti z drugimi, javno ali zasebno, z bogoslužjem, verskimi in ritualnimi obredi in poučevanjem.

10. V skladu s temi določbami je EU opozorila, da "*svoboda misli, vesti, veroizpovedi ali prepričanja velja za vse enako. Je temeljna svoboščina, ki zajema vse veroizpovedi ali prepričanja, vključno s tistimi, ki ne veljajo za tradicionalna v določeni državi, prepričanja pripadnikov verskih manjšin ter neteistična in ateistična prepričanja. Zajema tudi pravico, da posameznik prostovoljno sprejme in spremeni veroizpoved oziroma prepričanje ali da izstopi iz vere oziroma odstopi od prepričanja.*"[3]

-- Pravica **imeti** ali **ne imeti** veroizpovedi ali prepričanja

11. Teistična, neteistična in ateistična prepričanja, pa tudi pravica do neizpovedovanja katere koli vere ali prepričanja, so zaščiteni na podlagi člena 18 MPDPP[4]. Pojma "prepričanje" in "veroizpoved" je treba razlagati široko, uporaba člena pa ne bi smela biti omejena le na tradicionalne veroizpovedi ali veroizpovedi in prepričanja, ki so institucionalizirana, ali na prakse, podobne praksam tradicionalnih veroizpovedi. Države ne bi smele omejevati svobode imeti katero koli veroizpoved ali prepričanje. Prav tako nihče ne sme biti prisiljen, da spremeni veroizpoved ali prepričanje, se ji/mu odpove ali jo/ga razkrije.

[3] Sklepi Sveta o svobodi veroizpovedi ali prepričanja z dne 16. novembra 2009.
[4] Glej Splošno pripombo št. 22.

12. Imeti ali ne imeti veroizpovedi ali prepričanja je absolutna pravica in je nikakor ni mogoče omejiti[5].

-- Pravica **izražati** veroizpoved ali prepričanje

13. V členu 18 MPDPP je zapisano, da ima vsak pravico, da sam ali v skupnosti z drugimi javno ali zasebno izraža svojo veroizpoved ali prepričanje. Svoboda izražanja veroizpovedi ali prepričanja, npr. z bogoslužjem, verskimi in ritualnimi obredi in poučevanjem, lahko "zajema širok sklop dejanj"[6], katerih tesno in neposredno povezavo z veroizpovedjo ali prepričanjem je treba opredeliti v vsakem primeru posebej.

14. Za razliko od svobode imeti ali ne imeti veroizpovedi ali prepričanja lahko za svobodo izražanja veroizpovedi ali prepričanja veljajo omejitve, vendar le "tiste omejitve, kot jih določa zakon in so potrebne za zavarovanje javne varnosti, reda, zdravja ali morale ali pa temeljnih pravic in svoboščin drugih"[7]. Te omejitve morajo biti skladne z mednarodnimi standardi in jih je treba razlagati zelo ozko. Omejitve zaradi drugih razlogov, kot je na primer nacionalna varnost, niso dovoljene. Kot je določeno v členu 18(3) MPDPP in zapisano v Splošni pripombi št. 22, morajo vse omejitve izpolnjevati naslednja merila: določene morajo biti z zakonom, njihova uporaba ne sme izpodbijati pravic, zagotovljenih v členu 18, uporabljajo se lahko samo za namene, za katere so bile uvedene, biti morajo neposredno povezane in sorazmerne s posebnimi potrebami, ki so razlog za njihovo uvedbo, in ne smejo se uporabljati za namen diskriminacije ali diskriminatorno. Kadar omejitve upravičuje potreba po zavarovanju javne morale, morajo temeljiti na načelih, ki ne izhajajo iz ene same tradicije, saj koncept morale izhaja iz številnih socialnih, filozofskih in verskih tradicij. Poleg tega je treba morebitne take omejitve razumeti v kontekstu univerzalnosti človekovih pravic in načela nediskriminacije[8].

---

5 Tudi ne v primeru izredne splošne nevarnosti – glej člen 4(2) MPDPP.
6 Glej značilne primere iz odstavka 4 Splošne pripombe št. 22.
7 Glej člen 18(3) MPDPP.
8 Glej Splošno pripombo št. 34.

II. Operativne smernice

A. Temeljna načela ukrepanja

15. Ukrepi EU na področju svobode veroizpovedi ali prepričanja bodo temeljili na naslednjih prevladujočih načelih:

1. Univerzalnost svobode veroizpovedi ali prepričanja

16. Svoboda misli, vesti, veroizpovedi ali prepričanja velja za vse enako[9]. Je univerzalna človekova pravica, ki jo je treba zaščititi povsod in za vsakogar[10], ne glede na to, kdo je, kje živi in v kaj veruje ali ne veruje.

17. Univerzalnost svobode veroizpovedi ali prepričanja temelji na Splošni deklaraciji človekovih pravic in mednarodnih pogodbah[11], kot je MPDPP. Po potrebi se je mogoče sklicevati tudi na regionalne pogodbe o človekovih pravicah[12], kolikor so skladne z MPDPP.

2. Svoboda veroizpovedi ali prepričanja je pravica posameznika, ki jo je mogoče uresničevati v skupnosti z drugimi

18. Svoboda veroizpovedi ali prepričanja varuje pravico vsakega posameznika, da ima veroizpoved ali ateistična ali neteistična prepričanja ter da spremeni veroizpoved ali prepričanje, ne ščiti pa same veroizpovedi ali prepričanja kot takega. Svoboda veroizpovedi ali prepričanja je pravica posameznika, ki lahko to pravico uresničuje sam ali v skupnosti z drugimi, in sicer javno ali zasebno. Uveljavljanje te pravice ima zato lahko tudi kolektivni vidik.

---

9 Sklepi Sveta o svobodi veroizpovedi ali prepričanja z dne 16. novembra 2009.

10 Sklepi Sveta o nestrpnosti, diskriminaciji in nasilju na podlagi veroizpovedi ali prepričanja z dne 21. februarja 2011.

11 Nepopoln seznam zadevnih pogodb in deklaracij je v Prilogi k tem smernicam.

12 Afriška listina o človekovih pravicah in pravicah ljudstev; Ameriška konvencija o človekovih pravicah; revidirana Arabska listina o človekovih pravicah; Evropska konvencija o človekovih pravicah.

19. To pomeni, da imajo skupnosti pravice, da izvajajo "dejanja, ki so ključna za opravljanje osnovnih dejavnosti verskih skupnosti"[13]. Te pravice med drugim vključujejo pridobitev statusa pravne osebe in nevmešavanje v notranje zadeve, vključno s pravico do ustanavljanja in vzdrževanja prosto dostopnih verskih objektov ali zbirališč, svobodo izbire in usposabljanja voditeljev ali pravico do izvajanja socialnih, kulturnih, izobraževalnih in dobrodelnih dejavnosti.

20. Pripadniki posameznih veroizpovedi ali prepričanj nimajo nobenih izključnih pravic, ki bi veljale le zanje: vse pravice, ki se nanašajo na svobodo imeti ali svobodo izražati veroizpoved ali prepričanje, so univerzalne in jih je treba izvajati nediskriminatorno.

3. Primarna vloga držav pri zagotavljanju svobode veroizpovedi ali prepričanja

21. Države morajo zagotoviti, da njihovi pravni sistemi na njihovem celotnem ozemlju zadostno in učinkovito zagotavljajo svobodo misli, vesti, veroizpovedi ali prepričanja za vsakogar brez izključitve ali diskriminacije in da se te določbe ustrezno izvršujejo.

22. Države so zlasti odgovorne, da varujejo vsakogar, ki živi na njihovem ozemlju in je pod njihovo pristojnostjo, vključno z osebami z neteističnimi ali ateističnimi prepričanji, pripadniki manjšin[14] in avtohtonimi prebivalci[15], ter zaščitijo njihove pravice. Države morajo vse posameznike obravnavati enako in jih ne smejo diskriminirati na podlagi njihove veroizpovedi ali prepričanja[16].

23. Države morajo vzpostaviti učinkovite ukrepe, da bi preprečile ali sankcionirale kršitve svobode veroizpovedi ali prepričanja in zagotovile odgovornost.

---

[13] Glej odstavek 4 Splošne pripombe št. 22.
[14] Glej člen 27 MPDPP, ki posebej navaja verske manjšine, in člen 2 Deklaracije ZN št. 47/135 o pravicah pripadnikov manjšin.
[15] Glej člena 11 in 12 Deklaracije ZN št. 61/295 o pravicah avtohtonih prebivalcev.
[16] Glej člen 26 MPDPP.

24. Poleg tega so pogodbenice MPDPP dolžne prepovedati vsako javno hujskanje k verski nestrpnosti, ki bi pomenilo spodbujanje k diskriminaciji, sovražnosti ali nasilju[17]. Države bi morale obsoditi vsa nasilna dejanja in storilce privesti pred sodišče.

4. Povezava z zagovarjanjem drugih človekovih pravic in z drugimi smernicami EU o človekovih pravicah

25. Svoboda veroizpovedi ali prepričanja je neločljivo povezana s svobodo mišljenja in izražanja, svobodo združevanja in zbiranja ter drugimi človekovimi pravicami in temeljnimi svoboščinami, ki vse prispevajo k ustvarjanju pluralističnih, strpnih in demokratičnih družb. Izražanje verskih ali neverskih prepričanj ali mnenj o veroizpovedi ali prepričanju je zaščiteno tudi s svobodo mišljenja in izražanja, zapisano v členu 19 MPDPP.

26. Nekatere prakse, ki so ali naj bi bile povezane z izražanjem veroizpovedi ali prepričanja, lahko kršijo mednarodne standarde človekovih pravic. Takšne kršitve se včasih upravičujejo s svobodo veroizpovedi ali prepričanja. EU temu odločno nasprotuje, hkrati pa ostaja trdno odločena, da bo po vsem svetu odločno varovala in spodbujala svobodo veroizpovedi ali prepričanja. Kršitve pogosto prizadenejo ženske, pripadnike verskih manjšin in osebe na podlagi njihove spolne usmerjenosti ali spolne identitete.

27. Pri odzivanju na morebitne kršitve se bodo uporabile obstoječe smernice EU na področju človekovih pravic, zlasti smernice o spodbujanju in varstvu pravic otrok, o nasilju nad ženskami in dekleti ter boju proti vsem oblikam diskriminacije zoper njih, o zagovornikih človekovih pravic, o mučenju in smrtni kazni, pa tudi prihodnje smernice EU o uresničevanju vseh človekovih pravic s strani LGBTO ter o svobodi izražanja na spletu in drugje.

[17] Člen 20(2) MPDPP; takšna prepoved se je v zakonodaji EU začela izvajati z okvirnim sklepom EU o boju proti rasizmu in ksenofobiji iz leta 2008, na podlagi katerega morajo države članice z odvračilnimi kaznimi kaznovati javno hujskanje k nasilju ali sovraštvu zoper skupino ali pripadnika take skupine, opredeljene zlasti na podlagi veroizpovedi ali prepričanja.

B. Prednostna področja ukrepanja

28. EU bo pri obravnavanju vprašanja svobode veroizpovedi ali prepričanja posebno pozornost namenila naslednjim področjem, ki so enako pomembna:

1 Nasilje

29. Države so dolžne zagotoviti varstvo človekovih pravic in s potrebno skrbnostjo preprečevati, preiskovati in kaznovati nasilna dejanja zoper osebe na podlagi njihove veroizpovedi ali prepričanja. Nasilje ali grožnja z nasiljem, kot so uboji, usmrtitve, izginotja, mučenje, spolno nasilje, ugrabitve in nečloveško ali poniževalno ravnanje, je široko razširjen pojav, na katerega se je treba odzvati. Tako nasilje lahko zagrešijo državni ali nedržavni akterji na podlagi dejanske ali domnevne veroizpovedi ali prepričanja napadene osebe ali na podlagi verskih ali svetovnonazorskih načel storilca.

30. EU bo:

a. javno obsodila usmrtitve ali uboje oseb in druga dejanja hudega nasilja na podlagi veroizpovedi ali prepričanja. Po potrebi bo razmislila tudi o dodatnih sankcijah;
b. zahtevala takojšnjo odgovornost državnih ali nedržavnih akterjev, ki so zagrešili tako nasilje, in spremljala sodne postopke, da bi zagotovila, da bo pravici zadoščeno;
c. odločno spodbujala državne in druge vplivne akterje v družbi, bodisi verske bodisi drugačne, naj se izrečejo proti nasilnim dejanjem in javno obsodijo taka dejanja na najvišji ravni, zlasti dejavno spodbujanje ali odobravanje napadov na posameznike ali skupnosti in lastnino, tudi verske objekte ali zbirališča ali zgodovinske verske kraje, s strani državnih uradnikov;
d. ugovarjala, kadar državni uradniki ali vplivni nedržavni akterji razširjajo sovražna sporočila o pripadnikih določenih veroizpovedi ali prepričanj ali posameznikih s teističnimi, neteističnimi ali ateističnimi prepričanji, zlasti kadar javno pozivajo k nasilju nad njimi ali tako nasilje upravičujejo;

e. zahtevala sprejetje nacionalnih zakonov, ki prepovedujejo javno hujskanje k verski nestrpnosti, ki bi pomenilo spodbujanje k diskriminaciji, sovraštvu ali nasilju (člen 20(2) MPDPP);

f. dosledno obsojala vsakršno nasilje nad ženskami in dekleti, vključno z uboji iz časti, pohabljanjem ženskih spolnih organov, zgodnjimi in prisilnimi porokami, ter nasilje nad osebami na podlagi njihove spolne usmerjenosti ali spolne identitete, tudi če se nasilje upravičuje z verskimi zapovedmi ali praksami. EU bo spodbujala pobude, tudi zakonodajne, za preprečevanje in kriminalizacijo takega nasilja.

2. Svoboda izražanja

31. Svoboda veroizpovedi ali prepričanja in svoboda izražanja sta soodvisni in povezani pravici, ki se vzajemno krepita in ščitita vsakogar, ne pa samih veroizpovedi ali prepričanj; zajemata tudi pravico do izražanja mnenj o katerih koli ali vseh veroizpovedih in prepričanjih. Cenzura in omejevanje objave in razširjanja literature ali spletnih strani, povezanih z veroizpovedjo ali prepričanjem, sta pogosti kršitvi obeh svobod ter posameznike in skupnosti ovirata pri izvajanju svoje veroizpovedi ali prepričanja. Zaradi omejitev pravice do izražanja mnenj o veroizpovedi ali prepričanju so pripadniki verskih ali svetovnonazorskih manjšin zelo ogroženi, prizadeto pa je tudi večinsko prebivalstvo, zlasti osebe z netradicionalnimi verskimi pogledi. Svoboda veroizpovedi ali prepričanja in svoboda izražanja imata skupaj pomembno vlogo v boju proti vsem oblikam nestrpnosti in diskriminacije na podlagi veroizpovedi ali prepričanja.

32. EU se bo v primeru grožnje z nasiljem ali storjenega nasilja ali ob uvedbi omejitev v zvezi z izražanjem stališč v zvezi z veroizpovedjo ali prepričanjem ravnala po naslednjih načelih:

a. Ob izraženih kritikah veroizpovedi ali prepričanj, ki jih pripadniki teh veroizpovedi ali prepričanj razumejo kot žalitev in bi zato lahko privedle do nasilja nad njimi ali z njihove strani:

- če je mogoče domnevati, da so izražene kritike sovražni govor, tj. kadar spada na ozko področje uporabe člena 20(2) MPDPP (ki prepoveduje vsako hujskanje k verski nestrpnosti, ki bi pomenilo spodbujanje k diskriminaciji, sovražnosti ali nasilju), jih bo EU obsodila ter zahtevala preiskavo in sojenje pred neodvisnim sodnikom;
- če izražene kritike ne pomenijo hujskanja, ki je prepovedano na podlagi člena 20 MPDPP, in gre za izražanje svobode govora, bo EU:
  i. nasprotovala vsem pozivom ali poskusom kriminalizacije takega govora;
  ii. sama ali skupaj z državami ali regionalnimi organizacijami v izjavah poskušala pozvati k nenasilju in obsodila vsako nasilje v odziv na tak govor;
  iii. državne in druge vplivne akterje, bodisi verske bodisi drugačne, spodbujala, naj se izrečejo in sodelujejo v konstruktivni javni razpravi o tem, kaj pomeni žaljiv govor, ter obsodijo vsako obliko nasilja;
  iv. opozarjala, da je svobodno izražanje najučinkovitejši način boja proti domnevni žalitvi zaradi uveljavljanja svobode izražanja. Svoboda izražanja velja tako na spletu kot drugje[18]. Z novimi oblikami medijev ter informacijske in komunikacijske tehnologije se lahko vsi, ki jih je prizadela kritika ali zavrnitev njihove veroizpovedi ali prepričanja, na to takoj odzovejo;
- V vsakem primeru bo EU po potrebi opozarjala, da svoboda veroizpovedi ali prepričanja, kot je določena z ustreznimi mednarodnimi standardi, ne vključuje pravice do veroizpovedi ali prepričanja, ki ne more biti izpostavljena kritikam ali posmehu[19];

b. V primeru omejevanja svobode izražanja v imenu veroizpovedi ali prepričanja bo EU:

[18] Glej Resolucijo Sveta ZN za človekove pravice 20/8.
[19] Glej odstavek 19 sklepov o akcijskem načrtu v zvezi s hujskanjem k nasilju, sprejetih 5. oktobra 2012 v Rabatu.

- opozarjala, da se svoboda izražanja lahko omeji le v tolikšni meri, kot je določeno z zakonom in je potrebno zaradi varstva pravic ali ugleda drugih ali zaradi zaščite nacionalne varnosti ali javnega reda ali javnega zdravja ali morale[20]; kakršna koli omejitev nacionalne varnosti zaradi svobode veroizpovedi ali prepričanja ni dovoljena[21];
- zagovarjala dejstvo, da je izmenjava informacij o veroizpovedih in prepričanjih ter prepričevanje o teh vprašanjih zaščiteno na podlagi mednarodnega prava, če tako prepričevanje ni prisilno in ne posega v svobodo drugih;
- ob ustreznih priložnostih opozarjala, da zakoni, ki kriminalizirajo bogoskrunstvo, omejujejo izražanje mnenj v zvezi z veroizpovedmi ali prepričanji; da se pogosto uporabljajo za pregon, zlorabo ali ustrahovanje pripadnikov verskih in drugih manjšin ter da lahko resno ogrožajo svobodo izražanja in svobodo veroizpovedi ali prepričanja; EU bo priporočala dekriminalizacijo takih dejanj;
- odločno nasprotovala uporabi smrtne kazni, telesnega kaznovanja ali odvzema svobode kot sankcij za bogoskrunstvo;

- opozarjala, da mednarodno pravo človekovih pravic ščiti posameznike, ne pa same veroizpovedi ali prepričanja. Zaščita veroizpovedi ali prepričanja ne more upravičevati ali biti razlog za odobravanje omejevanja ali kršitev človekovih pravic, ki jih uresničuje vsak sam ali v skupnosti z drugimi.

3. Spodbujanje spoštovanja raznolikosti in strpnosti

33. Spodbujanje verske strpnosti, spoštovanja raznolikosti in vzajemnega razumevanja so nujni, da bi lahko ustvarili okolje, v katerem lahko vsakdo v celoti uresničuje svobodo veroizpovedi ali prepričanja.

[20] Člen 19(3) MPDPP.
[21] Člen 18(3) MPDPP. Glej tudi splošni pripombi št. 22 in 34.

34. EU bo:

a. spodbujala državne in druge vplivne akterje, bodisi verske bodisi drugačne, naj se vzdržijo spodbujanja medverskih napetosti, bodisi z zakonom bodisi v praksi, naj podprejo zadevne pobude, ki spodbujajo vzdušje spoštovanja in strpnosti med vsemi, ne glede na njihovo veroizpoved ali prepričanje, in naj ublažijo nastajajoče napetosti;
b. države pozivala, naj z izobraževalnim sistemom in drugače spodbujajo spoštovanje raznolikosti in vzajemnega razumevanja, tako da spodbujajo širše poznavanje vseh veroizpovedi in prepričanj na njihovem ozemlju;
c. uporabila vsa razpoložljiva orodja, vključno s finančnimi instrumenti, da bi spodbujala kulturo vzajemnega spoštovanja, raznolikosti, strpnosti, dialoga in miru, ter se pri tem po potrebi usklajevala z regionalnimi in mednarodnimi organizacijami.

4. Diskriminacija

35. Države so dolžne vse osebe na njihovem ozemlju zaščititi pred neposredno in posredno diskriminacijo na podlagi veroizpovedi ali prepričanja, ne glede na razlog za tako diskriminacijo. To pomeni med drugim preklic diskriminatorne zakonodaje, izvajanje zakonodaje, ki ščiti svobodo veroizpovedi ali prepričanja, in prenehanje uradnih praks, ki povzročajo diskriminacijo, pa tudi zaščito ljudi pred diskriminacijo s strani državnih in drugih vplivnih akterjev, verskih ali ne.

36. S prepričanji ali praksami, ki so ali so domnevno tradicionalne, se pogosto upravičuje diskriminacija ali prisila na podlagi veroizpovedi ali prepričanja. Gre na primer za zavrnitev dostopa do zaposlitve ali izobraževanja za ženske, ugrabitev nevest, zgodnje in prisilne poroke ali pohabljanje ženskih spolnih organov. Skupnosti nimajo pravice, da bi kršile individualne pravice svojih pripadnikov. Vsakdo, tudi ženske in dekleta, ima pravico do veroizpovedi ali prepričanja po lastni izbiri, tudi pravico do neverovanja. Pozornost je treba nameniti tudi diskriminaciji etničnih skupin, oseb na podlagi njihove spolne usmerjenosti ali spolne identitete ali oseb, ki sledijo določenim doktrinam.

37. EU bo:

a. obsodila in sprejela ustrezne ukrepe (demarše, javne izjave, podpora organizacijam civilne družbe in zagovornikom človekovih pravic itd.) proti vsem oblikam nestrpnosti in diskriminacije oseb na podlagi njihove veroizpovedi ali prepričanja, ki so v nasprotju s pravico do enakopravnosti in nediskriminacije pri uveljavljanju človekovih pravic (člena 2 in 26 MPDPP, člen 2 MPESKP);

b. izdala demaršo, če ustavne in zakonske določbe države spodbujajo ali dopuščajo take diskriminacije. EU bo nudila tehnično pomoč, da bi take določbe uskladili z mednarodnimi pravnimi obveznostmi;

c. posebno pozornost namenila praksam in zakonodaji, ki diskriminira ženske, otroke in migrante na podlagi veroizpovedi ali prepričanja, vključno z diskriminacijo pri izobraževanju in dostopu do njega, prisilo v zvezi z nošenjem verskih simbolov, zaposlovanjem, udeležbo v javnem življenju, neenakimi družinskimi pravicami, prenosom državljanstva, prostim gibanjem ter nastanitvijo in prebivanjem, nedostopnostjo nepristranskega sojenja, lastninskimi pravicami itd.;

d. podprla mednarodne, državne in nedržavne akterje pri njihovih prizadevanjih, da bi širšo javnost izobrazili o mednarodnih pravnih standardih in uničujočih učinkih diskriminacije na žrtve in splošno dobrobit družbe.

5. <u>Sprememba ali opustitev veroizpovedi ali prepričanja</u>

38. Med najbolj pogostimi kršitvami svobode veroizpovedi ali prepričanja so omejitve absolutne pravice do spremembe ali **opustitve** svoje veroizpovedi ali prepričanja[22]. Te omejitve imajo lahko resne posledice za spreobrnjence in posameznike, ki **opustijo** svojo veroizpoved ali prepričanje, ter njihove družine, tako zaradi ukrepov držav (npr. zaporne kazni, odvzem skrbništva nad otroki, razdedinjenje, odvzem lastninskih pravic) kot zaradi nasilnih dejanj nedržavnih akterjev, kot so "uboji iz časti".

[22] V zvezi s tem glej poročilo posebnega poročevalca Združenih narodov o svobodi veroizpovedi ali prepričanja Generalni skupščini ZN z dne 13. avgusta 2012, A/67/603.

39. EU bo:

- države pozvala, naj razveljavijo zakonske določbe, ki posameznike kaznujejo ali jih diskriminirajo zaradi opustitve ali spremembe svoje veroizpovedi ali prepričanja ali zaradi napeljevanja drugih, naj spremenijo veroizpoved ali prepričanje, zlasti če se primeri odpadništva, krivoverstva ali spreobrnitve kaznujejo s smrtno kaznijo ali dolgoletnimi zapornimi kaznimi[23];
- obsodila uporabo prisilnih ukrepov zoper posameznike v zvezi z njihovo izbiro ali izražanjem veroizpovedi ali prepričanja. Države morajo nepristransko izvajati ukrepe zoper prisilo na področju veroizpovedi ali prepričanja.

6. Izražanje veroizpovedi ali prepričanja

40. Posamezniki imajo pravico, da se sami odločijo, ali in kako želijo izražati svojo veroizpoved ali prepričanje. Omejitve te svobode je treba razlagati ozko[24]. Veroizpoved ali prepričanje se lahko izraža na številne načine. To vključuje pravico otrok, da se poučijo o veri/prepričanju svojih staršev, in pravico staršev, da svoje otroke poučijo o načelih svoje veroizpovedi ali prepričanja. Vključuje tudi pravico miroljubnega širjenja svoje veroizpovedi ali prepričanja med druge, ne da bi bila **za to potrebna** odobritev države ali druge verske skupnosti. Kakršna koli omejitev svobode veroizpovedi ali prepričanja, tudi v zvezi z verskimi objekti in registracijo verskih ali svetovnonazorskih skupnosti s strani države, mora biti izjemna in skladna z mednarodnimi standardi.

41. Pogoste omejitve s strani držav vključujejo nedodelitev statusa pravne osebe verskim ali svetovnonazorskim skupnostim, zavrnitev dostopa do verskih objektov/zbirališč in pokopališč, kaznovanje neregistrirane verske dejavnosti s pretiranimi globami ali zapornimi kaznimi ter zahtevo, naj se otroci iz verskih in svetovnonazorskih manjšin udeležujejo verskega pouka o prepričanju večinskega prebivalstva. Več držav pravice do ugovora vesti pri služenju vojaškega roka ne priznava za del zakonitega izražanja svobode veroizpovedi ali prepričanja, ki temelji na členu 18 MPDPP[25]. Med kršitvami s strani nedržavnih akterjev so uničevanje verskih objektov, skrunitev pokopališč, prisila v izpolnjevanje verskih norm in nasilna dejanja.

---

[23] Glej smernice EU o smrtni kazni, del III – dokument o minimalnih standardih.
[24] V zvezi z razvojem omejitev glej poglavje "Opredelitev pojmov" teh smernic.
[25] Glej Splošno pripombo št. 22.

42. EU bo:

a. kljubovala poskusom, da bi bilo uveljavljanje človekovih pravic odvisno od dovoljenja države, na primer z obvezno registracijo verskih ali svetovnonazorskih skupnosti in/ali prepovedjo neregistrirane verske dejavnosti;

b. ukrepala, če se zahteve po registraciji verskih ali svetovnonazorskih organizacij uporabljajo kot sredstvo državnega nadzora, namesto da bi olajšale uveljavljanje svobode veroizpovedi ali prepričanja;

c. spodbujala države, naj zagotovijo zaščito verske dediščine in verskih objektov[26], zlasti če so skupine ljudi, ki se zbirajo na teh krajih, izpostavljene grožnjam. Misije EU in držav članic si bodo v primerih dejanj vandalizma in skrunitve ali uničenja verskih objektov prizadevale obiskati objekte ter javnost seznaniti z uničenjem in njegovimi posledicami;

d. ukrepala, če je lastnina, ki se uporablja za verske obrede, neupravičeno zaplenjena ali če se ljudem drugače prepreči, da bi jo uporabljali v legitimne namene;

e. ukrepala, če se za notranje delovanje verskih ali svetovnonazorskih skupnosti in njihovih institucij ali organizacij naložijo nesorazmerna upravna ali regulativna bremena, da bi se preprečilo izražanje svobode veroizpovedi ali prepričanja "v skupnosti z drugimi in javno ali zasebno"[27] ter uveljavljanje povezanih svobod združevanja in mirnega zbiranja;

f. obsodila zakonodajo, ki določa diskriminatorno obravnavo oseb ali skupin drugačnih veroizpovedi in prepričanj, pa tudi diskriminatorno uporabo načeloma nepristranske zakonodaje za takšne osebe in skupine;

g. države spodbujala, naj spoštujejo pravico do ugovora vesti pri služenju vojaškega roka na podlagi posameznikove veroizpovedi ali prepričanja in omogočijo alternativno služenje nevojaške ali civilne narave.

---

[26] Glej skupno izjavo strokovnjakov ZN z naslovom "Uničenje kulturnih in verskih objektov: kršitev človekovih pravic" z dne 24. septembra 2012.

[27] Glej odstavek 4 Splošne pripombe št. 22.

7. Podpora zagovornikom človekovih pravic in njihova zaščita, vključno s posameznimi primeri

43. EU bo v skladu s *smernicami EU o zagovornikih človekovih pravic* spodbujala spoštovanje in priznavanje dela, ki ga zagovorniki človekovih pravic opravljajo za verske skupnosti ter svetovnonazorske in nekonfesionalne organizacije ali druge organizacije civilne družbe[28].

44. EU se bo na kršitve pravice do svobode veroizpovedi ali prepričanja – ne glede na to, ali jih zagrešijo državni ali nedržavni akterji –, ki prizadenejo posameznike, odzvala z demaršami, izjavami in drugimi ukrepi, vključno z izpostavljanjem posameznih primerov v okviru političnih dialogov, v skladu s *smernicami EU o zagovornikih človekovih pravic*.

45. Uradniki EU ali držav članic se bodo udeležili sojenj osebam, preganjanim zaradi uveljavljanja svoje pravice do svobode veroizpovedi ali prepričanja, in opazovali ta sojenja. Uradniki EU ali držav članic si bodo po najboljših močeh prizadevali obiskati takšne osebe, ki so v priporu ali zaporu.

8. Podpora civilni družbi in sodelovanje z njo

46. EU bo jasno izrazila polno podporo prizadevanjem civilne družbe za spodbujanje svobode veroizpovedi ali prepričanja. EU in njene države članice bodo po potrebi še naprej zagotavljale finančno podporo nevladnim organizacijam, ki se zavzemajo **za** svobodo veroizpovedi ali prepričanja. EU bo prepoznavnost lokalnih organizacij, ki se zavzemajo za svobodo veroizpovedi ali prepričanja, spodbujala z organizacijo javnih dogodkov o tem vprašanju ali podporo takšnim dogodkom ob posebnem poudarku na vključitvi različnih verskih in svetovnonazorskih skupnosti. S civilno družbo, vključno z verskimi združenji ter nekonfesionalnimi in svetovnonazorskimi organizacijami, se bo redno posvetovala o načinih pospeševanja svobode veroizpovedi ali prepričanja v okviru svojih zunanjih politik na področju človekovih pravic, pa tudi o posameznih primerih.

[28] Glej smernice EU o zagovornikih človekovih pravic.

C. Instrumenti

1. Spremljanje, ocenjevanje in poročanje

47. Misije EU (delegacije EU ter veleposlaništva in konzulati držav članic) imajo ključno vlogo pri zgodnjem opozarjanju. Misije EU bodo ob usklajevanju z morebitnimi zadevnimi misijami SVOP spremljale spoštovanje svobode veroizpovedi ali prepričanja v tretjih državah ter opredelile pereče probleme in poročale o njih (vključno s posameznimi primeri in sistemskimi vprašanji), pri čemer bodo izkoristile razpoložljive vire v državi in zunaj nje, vključno s civilno družbo, da bi EU lahko hitro in ustrezno ukrepala. Poročila delegacij EU bi bilo treba obravnavati v zadevnih delovnih skupinah Sveta ter po potrebi v Političnem in varnostnem odboru (PVO), da bi opredelili ustrezne odzive.

48. EU bo s svojo prisotnostjo na lokalni ravni in zmogljivostmi na sedežih misij:

a. spremljala in ocenjevala razmere na področju svobode veroizpovedi ali prepričanja na ravni držav, da bi opredelila doseženi napredek ali pomisleke, skupaj s prednostnimi nalogami in vprašanji, ki jih pokrivajo te smernice;
b. ohranjala stike s stranmi, ki jih prizadenejo kršitve ali konflikti, lokalnimi in regionalnimi oblastmi, lokalnimi in mednarodnimi organizacijami civilne družbe, vključno z organizacijami žensk, zagovorniki človekovih pravic ter verskimi in svetovnonazorskimi skupnostmi, da bi bila celovito obveščena in na tekočem s konkretnimi okoliščinami, vključno s posameznimi primeri, sistemskimi vprašanji in vidiki, povezanimi s konflikti. Pri teh stikih bo posvetila pozornost skupinam v okviru posameznega verskega ali svetovnonazorskega prepričanja, ženskam in mladim;
c. v strategije na področju človekovih pravic za posamezne države ter redna poročila vključila analize razmer na področju svobode veroizpovedi ali prepričanja, vključno s pojavi kršitev; podrobno obrazložila morebitne ukrepe (npr. zahteve, naslovljene na državne oblasti, izpostavljanje vprašanja v okviru političnih dialogov, financiranje), ki so načrtovani ali se sprejmejo kot odziv na kršitve;
d. zagotovila nadaljnje spremljanje in poročanje o posameznih primerih in sistemskih vprašanjih;
e. svobodo veroizpovedi ali prepričanja obravnavala v letnem poročilu EU o človekovih

pravicah.

2. Demarše in javna diplomacija

49. EU bo vprašanje svobode veroizpovedi ali prepričanja izpostavila v ustreznih stikih na visoki ravni, tudi na ravni visokega predstavnika/podpredsednika Komisije in posebnega predstavnika EU za človekove pravice ter vodij delegacij.

50. EU bo po potrebi izdala demarše ali javne izjave, tako preventivno kot v odziv na hude kršitve svobode veroizpovedi ali prepričanja, kakršne so usmrtitve, zunajsodni poboji, nepravična sojenja, izbruhi nasilja med skupnostmi ali nasilni napadi. Razmislila bo tudi o izdaji izjav, v katerih bi izpostavila pozitiven razvoj dogodkov na področju pospeševanja in varstva svobode veroizpovedi ali prepričanja.

3. Politični dialogi

51. EU bo v političnih dialogih s partnerskimi državami in regionalnimi organizacijami partnerske države spodbujala, naj pristopijo k zadevnim mednarodnim instrumentom in jih izvajajo, zlasti MPDPP, ter umaknejo pridržke k tem instrumentom; spodbujala jih bo tudi, naj v svojih državah izvajajo posebne postopke ZN o človekovih pravicah, zlasti v sodelovanju s posebnim poročevalcem za svobodo veroizpovedi ali prepričanja, ter sprejmejo in izvajajo priporočila ZN, tudi priporočila organov za spremljanje izvajanja sporazumov in iz rednega splošnega pregleda. Ustrezno bo obravnavala sistemska vprašanja in posamezne primere ter partnerske države pozvala, naj uvedejo zakonodajne spremembe, da bi posameznikom zagotovile enakost pred zakonom v zvezi s svobodo veroizpovedi ali prepričanja.

52. EU bo uporabila politične dialoge za spodbujanje prizadevanj za sodelovanje in usklajevanje z namenom spodbujanja svobode veroizpovedi ali prepričanja v večstranskih forumih ter bo podprla razširjanje najboljših praks na regionalni ravni.

4. Obiski s strani EU in držav članic

53. EU bo zagotovila, da so institucije EU in države članice, ki obiskujejo tretje države, v celoti seznanjene z razmerami na področju svobode veroizpovedi ali prepričanja. V okviru takšnih obiskov bodo po potrebi pri lokalnih sogovornikih izpostavljene prednostne naloge in vprašanja, vključena v te smernice, organizirana pa bodo tudi srečanja z zagovorniki človekovih pravic.

5. Uporaba zunanjih finančnih instrumentov

54. Svoboda veroizpovedi ali prepričanja ostaja ena od prednostnih nalog evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice (EIDHR), tudi prek financiranja projektov zagovornikov človekovih pravic in pomoči posameznikom, ki so neposredno ogroženi. Po potrebi se bodo za spodbujanje svobode veroizpovedi ali prepričanja v sodelovanju s partnerskimi državami uporabili tudi drugi geografski in tematski instrumenti financiranja EU. Pozornost bo posvečena projektom za krepitev zmogljivosti in usposabljanje z namenom mediacije pri preprečevanju ali odpravljanju nasilja in konfliktov na podlagi veroizpovedi ali prepričanja[29].

55. Delegacije EU lahko podprejo projekte civilne družbe o svobodi veroizpovedi ali prepričanja na podlagi programov pomoči za posamezne države. Projekti na področju človekovih pravic za spodbujanje človekovih pravic, nediskriminacije ter pravic pripadnikov manjšin in avtohtonih prebivalcev, spoštovanje različnosti, strpnosti in medkulturnega razumevanja, pa tudi odpravljanje temeljnih vzrokov za konflikte in boj proti nekaznovanju, bodo prispevali k spoštovanju pravice do svobode veroizpovedi ali prepričanja.

56. Države članice, ESZD in službe Komisije si bodo po potrebi izmenjale informacije o projektih, ki se financirajo v tretjih državah na področju svobode veroizpovedi ali prepričanja, da bi omogočile boljše usklajevanje in učinkovito rabo virov.

[29] Glej tudi "Koncept EU za krepitev zmogljivosti EU za mediacijo in dialog" (2009).

57. EU bo pri odločanju o ustreznih ukrepih na podlagi klavzul o človekovih pravicah iz sporazumov s tretjimi državami, vključno z morebitno začasno prekinitvijo sodelovanja, zlasti glede finančne pomoči, upoštevala kršitve svobode veroizpovedi ali prepričanja.

6. Spodbujanje svobode veroizpovedi ali prepričanja v večstranskih forumih

58. EU bo zagotovila, da bodo ZN svobodi veroizpovedi ali prepričanja še naprej posvečali veliko pozornost, vključno z odločnim pristopom k človekovim pravicam, in da se bodo še naprej odločno odzivali na kršitve svobode veroizpovedi ali prepričanja ter na nestrpna in nasilna dejanja na podlagi veroizpovedi ali prepričanja.

59. EU bo še naprej dejavna v okviru ZN, da bi zagotovila odločno medregionalno podporo pospeševanju in varstvu svobode veroizpovedi ali prepričanja, pooblastila posebnega poročevalca za svobodo veroizpovedi ali prepričanja ter izvajanje zadevnih resolucij ZN na tem področju.

60. EU bo dejavna tudi v boju proti vsem oblikam nestrpnosti in diskriminacije na podlagi veroizpovedi ali prepričanja ter pri izvajanju zadevnih resolucij ZN s tega področja, pa tudi pri pobudah na področju medkulturnega in medverskega dialoga v duhu odprtosti, sodelovanja in medsebojnega razumevanja, tudi v okviru organizacije UNESCO, Zavezništva civilizacij ZN, fundacije Anna Lindh in istanbulskega procesa.

61. EU meni, da ta prizadevanja dopolnjujejo celovito in učinkovito pospeševanje pravice do svobode veroizpovedi ali prepričanja, zato se bo zavzemala za dosledno poudarjanje "svobode veroizpovedi ali prepričanja", pa tudi, da bi se v vsa besedila vključil poudarek na človekovih pravicah, ki temelji na splošnih standardih, povezanih s svobodo veroizpovedi ali prepričanja, svobodo izražanja in drugimi temeljnimi svoboščinami. Versko strpnost ter medkulturni in medverski dialog je treba spodbujati z vidika človekovih pravic in pri tem zagotoviti spoštovanje svobode veroizpovedi ali prepričanja, svobode izražanja ter drugih človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

62. EU bo še naprej sodelovala z obstoječimi mehanizmi zgodnjega opozarjanja ZN, vključno v zvezi z nasiljem na podlagi veroizpovedi ali prepričanja, in bo spodbujala izmenjavo najboljših praks.

63. Države članice EU bodo po potrebi opozarjale na svobodo veroizpovedi ali prepričanja v rednem splošnem pregledu Sveta ZN za človekove pravice. Po potrebi se bo spremljalo in podprlo izvajanje priporočil, ki jih je sprejela posamezna obravnavana država.

64. EU bo v svojem dvostranskem sodelovanju s partnerskimi državami izhajala tudi iz vsebine resolucij ZN o "svobodi veroizpovedi ali prepričanja" ter zadevnih sklepnih ugotovitev organov za spremljanje izvajanja sporazumov ZN in priporočil posebnih poročevalcev.

65. EU bo spodbujala pobude na ravni OVSE in Sveta Evrope ter prispevala k učinkovitejšemu izvajanju zavez na področju svobode veroizpovedi ali prepričanja. S tema organizacijama bodo organizirane redne izmenjave mnenj. Posebna pozornost bo namenjena sodelovanju z državami članicami OVSE in Sveta Evrope, ki niso članice EU.

66. EU bo okrepila sodelovanje v zvezi s pospeševanjem in varstvom svobode veroizpovedi ali prepričanja z drugimi regionalnimi organizacijami in regionalnimi mehanizmi za človekove pravice po vsem svetu.

7. Usposabljanje

67. ESZD bo ob usklajevanju z državami članicami in v sodelovanju s civilno družbo, vključno s cerkvami in verskimi združenji ter svetovnonazorskimi in nekonfesionalnimi organizacijami, pripravila gradiva za usposabljanje osebja na terenu in na svojem sedežu. Gradivo bo na razpolago državam članicam in institucijam EU. Usposabljanje bo praktično in se bo osredotočilo na omogočanje misijam EU, da za analizo in učinkovito poročanje uporabijo instrumente EU, s čimer bi izpostavili tematske prednostne naloge EU in se odzvali na kršitve.

III. Izvajanje in vrednotenje

68. EU bo dodatno okrepila sodelovanje z Uradom visokega komisarja Združenih narodov za človekove pravice in posebnim poročevalcem ZN za svobodo veroizpovedi ali prepričanja. Z mednarodnimi organizacijami bo sodelovala na področju svobode veroizpovedi ali prepričanja. Okrepila bo izmenjave mnenj z regionalnimi strokovnimi organi na področju svobode veroizpovedi ali prepričanja, kot sta Svet Evrope (vključno z Beneško komisijo) in Urad za demokratične institucije in človekove pravice (ODIHR) Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE), ter z zadevnimi regionalnimi in nacionalnimi organi, zadolženimi za pospeševanje in varstvo svobode veroizpovedi in prepričanja.

69. Delovna skupina Sveta za človekove pravice (COHOM) bo skupaj s svojo projektno skupino za svobodo veroizpovedi ali prepričanja podprla izvajanje smernic ter pri tem po potrebi sodelovala z geografskimi delovnimi skupinami Sveta. Pripravila bo dodatne smernice za ukrepanje za misije EU, zlasti v zvezi s sistemskimi vprašanji in posameznimi primeri. Po potrebi bo sprejela dokumente o pristopu do ključnih vprašanj in aktualnih zadev.

70. COHOM bo izvajanje teh smernic ovrednotila po treh letih, med drugim na podlagi poročil, ki jih predložijo vodje misij, ter po posvetovanju s civilno družbo in zadevnimi strokovnjaki iz akademskih krogov. V posvetovanje s civilno družbo bi morali biti vključeni zagovorniki človekovih pravic ter nevladne organizacije, vključno z nacionalnimi in mednarodnimi organizacijami za človekove pravice in organizacijami žensk. V to posvetovanje bodo v okviru odprtega, preglednega in rednega dialoga na podlagi člena 17 Pogodbe o delovanju Evropske unije vključene cerkve in verska združenja ter svetovnonazorske in nekonfesionalne organizacije.

71. Z zadevnimi odbori, pododbori in delovnimi skupinami Evropskega parlamenta bodo potekale redne izmenjave mnenj v zvezi z izvajanjem, vrednotenjem in pregledom teh smernic.

PRILOGA

Nepopoln seznam mednarodnih norm, standardov in načel, na katere se EU lahko sklicuje ali jih uporabi v odnosih s tretjimi državami

<u>Združeni narodi</u>

<u>Pogodbe:</u>
1948 – Konvencija o preprečevanju in kaznovanju zločina genocida
Člen II – Opredelitev "genocida"
1951 – Konvencija o statusu beguncev
Člen 1 – Opredelitev "begunca"
Člen 3 – Nediskriminacija
Člen 4 – Veroizpoved
Člen 33 – Prepoved vračanja
1954 – Konvencija o statusu oseb brez državljanstva
Člena 3 in 4
1966 – Mednarodni pakt o političnih in državljanskih pravicah
Členi 2, 4, 18, 20, 24, 26 in 27
1966 – Mednarodna konvencija o odpravi rasne diskriminacije
Člen 5
1966 – Mednarodni pakt o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah
Člena 2 in 13
1979 – Konvencija o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk
Člen 2
1989 – Konvencija Združenih narodov o otrokovih pravicah
Členi 2, 14, 20, 29 in 30

<u>Deklaracije:</u>
1948 – Splošna deklaracija človekovih pravic
Členi 2, 16, 18 in 26
1981 – Deklaracija o odpravi vseh oblik nestrpnosti in diskriminacije na podlagi veroizpovedi ali prepričanja
1986 – Deklaracija o pravici do razvoja
Člen 6
1992 – Deklaracija o pravicah oseb, ki pripadajo narodnim ali etničnim, verskim in jezikovnim manjšinam
2007 – Deklaracija Združenih narodov o pravicah avtohtonih prebivalstev

<u>Splošne pripombe</u>
1993 – Odbor za človekove pravice – Splošna pripomba št. 22: Pravica do svobode misli, vesti in veroizpovedi (člen 18)
1994 – Odbor za človekove pravice – Splošna pripomba št. 23: Pravice manjšin (člen 27)

2011 – Odbor za človekove pravice – Splošna pripomba št. 34: Svobodi mišljenja in izražanja (člen

19)

Regionalni standardi

Opozoriti je treba, da nekateri regionalni standardi v primerjavi z mednarodnimi standardi zagotavljajo le omejeno ali nezadostno varstvo svobode veroizpovedi ali prepričanja. Osebje EU bi se moralo pri sklicevanju nanje zavedati takšnih omejitev.

Svet Evrope

1950 – Konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin
Člen 9 – Svoboda misli, vesti in veroizpovedi
Člen 10
1952 – Protokol št. 1 (k navedeni konvenciji)
Člen 14 – Prepoved diskriminacije
Člen 2 – Pravica do izobraževanja
2000 – Protokol št. 12 (k navedeni konvenciji)
Člen 1 – Splošna prepoved diskriminacije
1995 – Okvirna konvencija za varstvo narodnih manjšin
Členi 4.1, 5, 6, 7, 8 12 in 17
2006 – Komentar o izobraževanju (na podlagi navedene konvencije)
1997 – Evropska konvencija o državljanstvu
Člen 5 – Nediskriminacija
2006 – Konvencija Sveta Evrope o preprečevanju apatridnosti v primeru nasledstva držav
Člen 4 – Nediskriminacija
2011 – Konvencija Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima
Členi 4, 12, 32, 37, 38 in 42

2000 – Splošno politično priporočilo ECRI št. 5: Boj proti nestrpnosti in diskriminaciji zoper muslimane
2002 – Splošno politično priporočilo ECRI št. 7: Nacionalna zakonodaja za boj proti rasizmu in rasni diskriminaciji
2004 – Splošno politično priporočilo ECRI št. 9: Boj proti antisemitizmu

2004 – "Smernice za pregled zakonodaje v zvezi z veroizpovedjo ali prepričanjem" Beneške komisije Sveta Evrope/OVSE

Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE)

Helsinška sklepna listina iz leta 1975 – košarica 1, načelo 7
Sklepni dokument nadaljevalnega srečanja na Dunaju leta 1989 – členi 11, 13, 16, 17, 19, 20, 32, 59, 63 in 68
1989 – Dunajski sklepni dokument – načela 13, 16 in 17
2004 – "Smernice za pregled zakonodaje v zvezi z veroizpovedjo ali prepričanjem" Beneške komisije Sveta Evrope/OVSE
2007 – OVSE – Načela iz Toleda o pouku o veroizpovedih in prepričanjih v javnih šolah, ki jih je pripravil Svetovalni strokovni svet ODIHR o svobodi veroizpovedi ali prepričanja

Organizacija ameriških držav (OAS)

1969 – Ameriška konvencija o človekovih pravicah ("Pakt iz San Joséja" v Kostariki)
Člen 1 – Obveznost spoštovanja pravic
Člen 12 – Svoboda vesti in veroizpovedi
Člen 13 – Kaznovanje hujskanja k verski nestrpnosti
Člen 16 – Svoboda združevanja
Člen 22 – Svoboda gibanja in prebivanja
1988 – Dodatni protokol k Ameriški konvenciji o človekovih pravicah na področju ekonomskih, socialnih in kulturnih pravic (Protokol iz San Salvadorja)
Člen 3 – Obveznost nediskriminacije
1994 – Medameriška konvencija o preprečevanju, kaznovanju in izkoreninjenju nasilja nad ženskami ("Konvencija iz Beléma Do Para")
Člen 4

Afriška unija (AU)

1969 – Konvencija, ki ureja posebne vidike begunske problematike v Afriki
Člen IV – Nediskriminacija
1981 – Afriška listina o človekovih pravicah in pravicah ljudstev
Člena 2 in 8
1990 – Afriška listina o pravicah in zaščiti otrok
Člen 1 – Obveznosti držav pogodbenic
Člen 3 – Nediskriminacija
Člen 9 – Svoboda misli, vesti in veroizpovedi
Člen 11 – Izobraževanje
Člen 25 – Ločitev od staršev
Člen 26 – Varstvo pred diskriminacijo

Arabska liga

2004 – Arabska listina o človekovih pravicah
Členi 3, 4, 25, 30 in 34

ASEAN

2012 – Deklaracija ASEAN o človekovih pravicah

Člen 22

Commonwealth

2013 – Listina človekovih pravic

Oddelek IV – Strpnost, spoštovanje in razumevanje

Evropska unija in države članice

Pogodba o Evropski uniji
Člen 6
Pogodba o delovanju Evropske unije
Člen 11
Člen 17
2000 – Listina Evropske unije o temeljnih pravicah
Člen 10 – Svoboda misli, vesti in veroizpovedi
Člen 14 – Pravica do izobraževanja
Člen 21 – Nediskriminacija
Člen 22 – Kulturna, verska in jezikovna raznolikost
2006 – Direktiva EU o enakem obravnavanju
2008 – Okvirni sklep EU o boju proti rasizmu in ksenofobiji
2009 – Sklepi Sveta o svobodi veroizpovedi ali prepričanja z dne 16. novembra 2009
2011 – Sklepi Sveta o nestrpnosti, diskriminaciji in nasilju na podlagi veroizpovedi ali prepričanja z dne 21. februarja 2011
2011 – Sklepi Sveta o preprečevanju konfliktov z dne 20. junija 2011
2009 – Koncept EU za krepitev zmogljivosti EU za mediacijo in dialog
2009 – Svoboda veroizpovedi ali prepričanja – kako lahko Ministrstvo za zunanje zadeve in zadeve Commonwealtha prispeva k spoštovanju te človekove pravice (priročnik Združenega kraljestva o svobodi veroizpovedi ali prepričanja)